

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2025-2028

Hyväksytty hallituksen kokouksessa 20/2025

Hyväksytty edustajiston kokouksessa 6/2025

Sisällys:

1. Johdanto
2. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Lapin yliopiston ylioppilaskunnassa
3. Toimien toteutuminen ja seuranta
4. Muut asiakirjat ja lähteet
5. Voimassaolo ja päivitys

1. Johdanto

Yliopistolaissa säädetään opiskelijan oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön. Lapin yliopiston ylioppilaskunnan (LYY) arvoihin kuuluvat yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, jotka luovat perustan kaikelle toiminnalle. Lapin yliopiston ylioppilaskunta ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, rasismia, seksismiä, häirintää, ahdistelua, syrjintää tai muuta häiritsevää/epäasiallista käytöstä toiminnassaan. Jokaisella yliopistoyhteisöön kuuluvalla on vastuu oman toimintansa osalta siitä, että kaikilla opiskelijoilla ja muilla yliopistoyhteisöön kuuluvilla on hyvä ja turvallinen opiskelu- ja työympäristö sekä opiskelijaelämä.

Tämän suunnitelman tarkoitus on kertoa, miten ylioppilaskunta ja sen toimijat edistävät yhdenvertaisuutta ylioppilaskunnassa, opiskelijajärjestöissä ja yliopistolla.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat läpäisevinä teemoina mukana kaikessa ylioppilaskunnan

toiminnassa; sitä tarvitaan niin tiedotuksessa, henkilöstöpolitiikassa, päätöksiä valmisteltaessa, päätöksenteossa ja kokouskäytännöissä kuin yliopistohallinnon opiskelijaedustajien valinnassa ja järjestökoulutuksessakin. Tämän yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman täytäntöönpanosta vastaavat kaikki ylioppilaskunnan toimielimet ja toimihenkilöt – erityisesti edustajisto, hallitus, pääsihteeri ja asiantuntijat.

Tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta säännellään Suomen lainsäädännössä. Perustuslaissa on syrjinnän kieltä ja velvoite edistää sukupuolten tasa-arvoa. Tasa-arvolaki määrää sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisestä ja sukupuolisyrynnän kielloista sekä niiden rikkomisen seuraamuksista. Yhdenvertaisuuslaissa on säännökset yhdenvertaisten mahdollisuuksien edistämisestä ja syrjinnän kiellosta iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan,

ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Tämä suunnitelma päivitetään viimeistään vuoden 2028 loppuun mennessä ja suunnitelman toteutumisesta tehdään seuranta.

2. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus Lapin yliopiston ylioppilaskunnassa

2.1 Turvallisemman tilan periaatteet

LYYn tapahtumissa ja tiloissa pätee Lapin yliopiston ylioppilaskunnan turvallisemman tilan periaatteet. yhteisen tilan periaatteet (liite lopussa). Turvallisemman tilan periaatteet nojaavat hyvän käytöksen sekä yleisten tapojen ohella myös lain asettamiin velvoitteisiin ja oikeuksiin yksilöiden yhdenvertaisuudesta, loukkaamattomuudesta sekä tasa-arvosta. Kaikilla LYYn jäsenillä on oikeus osallistua ylioppilaskunnan toimintaan joutumatta epäasiallisen kohtelun kohteeksi. Turvallisemman tilan periaatteet tulee tarkistaa ja päivittää tarvittaessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kanssa kolmen vuoden välein.

Ylioppilaskunnan toimihenkilöiden tulisi tunnistaa toimintatavoistaan ja -kulttuuristaan eriarvoistavat tekijät ja tietää, miten näihin puuttua. Tätä auttamaan LYY kartoittaa mahdollisuutta yhdenvertaisuuskoulutukseen, johon osallistuisivat vähintään hallitus ja työntekijät. LYY on mukana edistämässä Lapin yliopiston tiloja turvallisemmiksi ja edustaa opiskelijoita mm. tasa-arvotoimikunnassa. Ylioppilaskunta tarjoaa tukea ja apua matalalla kynnyksellä opiskelijoille, jotka ovat kokeneet kiusaamista, häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua LYYn toiminnassa, yliopistolla tai LYYn piirissä toimivissa järjestöissä. LYYllä on häirintäyhdyshenkilöt, joihin kukin ylioppilaskunnan jäsen voi ottaa yhteyttä, mikäli huomaa häirintää tai tulee kohdelluksi epäasiallisesti.

Häirintäyhdyshenkilöt toimivat luottamuksellisesti ja heidän yhteystietonsa löytyvät muun muassa LYYn verkkosivuilta. LYY järjestää jatkossakin ainejärjestöjen häirintäyhdyshenkilöiden kanssa tapaamisia ja erillisiä koulutuksia. Lisäksi Lapin yliopistolla on häirintäyhdyshenkilö, johon yliopistoyhteisön jäsen voi olla yhteydessä.

Toimet:

- LYYn turvallisemman tilan periaatteiden ja tarvittava päivitys tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman kanssa.
- LYYn turvallisemman tilan periaatteiden noudattaminen LYYn toiminnassa kaikilla sektoreilla, tiloissa ja tapahtumissa.
- Aktiivinen osallistuminen Lapin yliopiston tasa-arvotyöhön mm. tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja saavutettavuustyön toimikunnassa.
- Kartoitetaan mahdollisuuksia yhdenvertaisuuskoulutukseen LYYn toimihenkilöille
- Hallitus, edustajisto ja työntekijät tuntevat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman ja LYYn turvallisemman tilan periaatteet.

- LYYllä on kaksi häirintäyhdyshenkilöä, joiden yhteystiedot ovat helposti löydettävissä nettisivuilta ja häirintäyhdyshenkilötoiminnasta viestitään.
- LYY järjestää ainejärjestöjen häirintäyhdyshenkilöille koulutusta ja pitää huolta omien häirintäyhdyshenkilöiden osaamista kouluttamalla heitä.
- LYY edistää häirintäyhdyshenkilötoiminnan kehittämistä yhdessä ainejärjestöjen ja yliopiston häirintäyhdyshenkilöiden kanssa. Yhteisiä tapaamisia järjestetään kaks kertaa lukuvuodessa.
- Ylioppilaskunta työskentelee aktiivisesti tunnistaakseen ja poistaakseen toiminnassaan ja rakenteissaan esiintyvää syrjintää.

2.2 Etnisyys, kulttuuri ja kieli

Lapin yliopiston ylioppilaskunta on kansainvälinen ja monikulttuurinen. Alkuperä, kansalaisuus, etnisyys tai kieli eivät saa johtaa opiskelijan tai työntekijän eriarvoistavaan kohteluun ylioppilaskunnan toiminnassa.

Yliopistolaki määrittää LYYn viralliseksi kieleksi suomen (Yliopistolaki 558/2009, 46 §). LYY pyrkii käyttämään englantia mahdollisimman paljon viestinnässään olemassa olevien resurssien puitteissa, mutta viestintä ei ole täysin kaksikielistä. Tämä asettaa kansainväliset opiskelijat heikompaan asemaan suhteessa suomea puhuviin opiskelijoihin.

Ylioppilaskunta pyrkii kuitenkin aktiivisesti kaventamaan näitä eroja huomioimalla entistä paremmin viestinnässään ja tiedotuksessaan suomea puhumattomat jäsenet.

LYYn toiminnassa ja tapahtumissa vältetään kulttuurien tai muiden vähemmistöjen stereotyyppien vahvistamista. Ylioppilaskunta ei myöskään hyväksy kulttuurista omimista tai eksotisointia. Kulttuurinen omiminen tarkoittaa sitä, että eri kulttuurista tuleva lainaa toiselle kulttuurille kuuluvia elementtejä, tapoja tai symboleita ilman lupaa ja ymmärtämättä niiden taustoja, esimerkiksi tärkeät ja merkitykselliset asut ja esineet.

Toimet:

- LYY ei hyväksy kulttuurista omimista tai eksotisointia, eikä hyväksy sitä yliopiston toiminnassa. LYY tarvittaessa puuttuu ongelmakohtiin ja aktiivisesti vaikuttaa tilanteen korjaamiseen.
- LYY pyrkii yhä kattavampaan kaksikielisempään viestintään, resurssit huomioon ottaen.
- LYY pyrkii toteuttamaan kansainvälistymissuunnitelman tavoitteet ja laatii seuraavat tavoitteet tuleville vuosille.
- LYY tiedostaa kansainvälisten opiskelijoiden eriävän aseman tiedonsaannissa. LYY pyrkii parantamaan heidän mahdollisuuksiensa osallistumaan ylioppilaskunnan toimintaan ja päätöksentekoon kehittämällä viestintää yhä monikielisemmäksi.

2.3 Vakaumukset ja mielipiteet

Ylioppilaskunnan yksi lakiin kirjatusta tehtävistä on “valmistaa opiskelijoita aktiiviseen, valveutuneeseen ja kriittiseen kansalaisuuteen” (Yliopistolaki 558/2009, 46 §). Jokaisella on oikeus ilmaista mielipiteensä, mutta muiden yhdenvertaisuutta loukkaavaa puhetta ei sallita, eikä toisten koskemattomuutta tule loukata.

Toimet:

- LYY ei tee yhteistyötä ihmisarvoa kannanotoissaan ja toiminnassaan loukkaavien tahojen kanssa.
- Ulkopuoliset tahot, jotka osallistuvat LYYn tapahtumiin sitoutuvat noudattamaan LYYn Turvallisemman tilan periaatteet.

2.4 Seksuaalisuus ja sukupuoli

Ylioppilaskunta ottaa huomioon sukupuolten moninaisuuden toiminnassaan. LYY varmistaa, että eri sukupuolet ovat tasavertaisessa asemassa ylioppilaskunnan toiminnassa. Seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoleen tai sukupuoli-identiteettiin liittyvää häirintää tai syrjintää ei hyväksytä ylioppilaskunnan tai yliopiston toiminnassa. Opiskelijakulttuuri sisältää vielä vahvaa binääristä sukupuolijaottelua ja heteronormatiivisuutta esimerkiksi sitseillä.

Toimet:

- Viestinnässä huomioidaan sukupuolten moninaisuus ja tulee välttää binääristä jaottelua, esimerkiksi jos kyselyissä ja lomakkeissa on tarpeellista kysyä sukupuolta, tulee vastausvaihtoehtona aina olla myös muita binäärisen sukupuolijaottelun lisäksi.
- LYYn tilojen vessat ovat sukupuolineutraaleja ja ajetaan sukupuolineutraaleiden vessojen lisäämistä yliopistolle.
- Tapahtumiin ja tilaisuuksiin on turvallista osallistua sukupuolesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatta ja tiedostetaan opiskelijakulttuuriin juurtunut sukupuolijako ja heteronormatiivisuus.
- LYY pitää huolen tasa-arvosta työpaikalla sekä rekrytoinnissa.

2.5 Terveystila ja toimintakyky

Opiskelijoilla on oikeus terveelliseen ja turvalliseen opiskeluympäristöön. Esteettömyys voidaan jakaa fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen esteettömyyteen. Esteettömyydellä pyritään luomaan ympäristö, missä kaikilla on mahdollisuus osallistua toimintakyvystään riippumatta. LYYn kaikki tilat eivät ole esteettömiä.

Toimet:

- LYY toimii WCAG-saavutettavuusohjeistuksen mukaisesti.
- LYYn tapahtumat pyritään järjestämään esteettömissä tiloissa, jos se ei ole mahdollista, niin esteellisyydestä viestitään etukäteen.
- LYY edistää yliopiston toimitilojen esteettömyyttä esimerkiksi tasa-arvotoimikunnassa ja vaikuttaa yliopiston tilojen mahdollisiin epäkohtiin.

2.6 Ikä ja perhesuhteet

Ylioppilaskunnassa esiintyvällä ikäsyryjinnällä tarkoitetaan sellaista toimintaa, joka estäisi tai vaikeuttaisi henkilön osallistumista ylioppilaskunnan toimintaan hänen ikänsä takia. Eri ikäryhmät tulee ottaa huomioon ylioppilaskunnan edunvalvonnassa ja palveluiden tarjonnassa. Perheelliset opiskelijat ovat vähemmistöä, mutta heidän etujansa tulee ajaa yhtäläisesti muihin opiskelijoihin verrattuna.

Toimet:

- Vanhempien ja perheellisten opiskelijoiden aseman huomioon ottaminen yliopistoyhteisössä ja vapaa-aika- ja edunvalvontasektoreilla.
- LYY pyrkii toiminnallaan vähentämään tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa eri ikäisten ihmisten eriarvoisuutta.
- Tuutorikoulutuksissa tullaan huomiomaan uusien opiskelijoiden eri ikäluokat.
- LYY kartoittaa, millä keinoilla voisi tukea perheellisiä opiskelijoita paremmin.

3. Toimien toteutuminen ja seuranta

Tämän yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman toteutumisesta vastaavat kaikki ylioppilaskunnan toimielimet ja toimihenkilöt, varsinkin edustajisto, hallitus, pääsihteeri ja asiantuntijat. Suunnitelmaa seurataan aktiivisesti sen voimassaolon aikana. Suunnitelman toimet tullaan ottamaan huomioon hallitusohjelmia luodessa ja niiden toteutumisessa. Uuden suunnitelman päivityksen yhteydessä suositellaan, että tehdään selvitys suunnitelman toteutumisesta. Ylioppilaskunta käyttää seurannassa hyödyksi esimerkiksi kyselyitä ja yliopistolla tehtävää tasa- arvoselvitystä. Toimien toteutumista ajetaan yliopiston eri toiminnaissa, kuten tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja saavutettavuustyön toimikunnassa.

LYY pitää esillä tärkeitä teemoja yliopiston hallinnolle ja pyrkii niiden implikointiin yliopiston toimintaan. Ylioppilaskunta yllä pitää häirintäyhdyshenkilötoimintaa ja tukee ainejärjestöjen häirintäyhdyshenkilötoimintaa, jolla voidaan vaikuttaa turvallisemman tilan luomiseen. Ylioppilaskunta puuttuu tarvittaessa epätasa-arvokohtiin ja vaikuttaa niiden korjaamiseen.

4. Muut asiakirjat ja lähteet

- Lapin yliopiston ylioppilaskunnan turvallisemman tilan periaatteet
- Lapin yliopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2023–2025
- Artiklan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2025-2027
- <https://yhdenvertaisuus.fi>
- <https://tasa-arvo.fi>

5. Voimassaolo ja päivitys

Lapin yliopiston ylioppilaskunnan (LYY) edustajisto on kokouksessaan X/2025 hyväksynyt tämän suunnitelman, jota ylioppilaskunta toiminnassaan noudattaa 1/2026 alkaen. Suunnitelma tulee päivittää vuoden 2028 loppuun mennessä. Hallitus vie uuden suunnitelman edustajiston hyväksyttäväksi.

